

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ¹

ФАКУЛЬТЕТ германської філології і
перекладу

Кафедра германської
філології

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський рівень)
Кафедра	германської філології
Факультет	германської філології і перекладу
Викладач	Дубровська Ірина Борисівна, кандидат філологічних наук, доцент
Статус дисципліни	вибіркова
Курс, семестр	IV, 8 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити ЕКТС; 90 годин
Мова викладання	німецька, українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	У даному спецкурсі розглядаються лексичні проблеми перекладу, формуються базові знання з теорії і практики усного та письмового паралельного перекладу з другої іноземної (німецької) та української мов, враховуючи лексичні, а також синтаксичні, композиційні, морфологічні особливості усного та письмового дискурсу. Зміст навчальної дисципліни розкривається в трьох змістових модулях, у яких закладається теоретико-методологічна база паралельного перекладу та термінологічний апарат, здійснюється когнітивний підхід до перекладу текстів усного та письмового дискурсу, аналізуються перекладацькі стратегії, що застосовуються у процесі трансформації текстів усного та письмового дискурсу.

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«українсько-німецькі лексичні паралелі у перекладі»

Спеціальність:

035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітня програма: Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

¹ Поряд з логотипом КНЛУ рекомендується вставляти логотип факультету.

	<p>Важливе місце в курсі відводиться вивченню типологічних особливостей двомовного перекладу, набуттю практичних навичок у професійній діяльності викладача іноземної мови та перекладача. Протягом вивчення спецкурсу поглиблюються наукові уявлення про завдання, об'єкт, предмет лексикологічної та перекладознавчої наукових дисциплін; визначаються дефініції головних понять теорії та практики усного і письмового перекладу, а також лексикології та фразеології; пропонується виконання практичних завдань з двомовного перекладу.</p>
<p>Мета вивчення дисципліни <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i></p>	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є поглиблення рівня володіння німецькою мовою рівня B1-B2; розширення знань у галузі лінгвістики (лексикології), перекладознавства та ознайомлення з провідними досягненнями у галузі типології німецько-української лексики та фразеології, перекладів текстів різних жанрів, формування необхідної лінгвістичної бази знань для написання курсових і дипломних робіт та закладення підвалин для можливого продовження дослідної роботи майбутніх фахівців шляхом висвітлення глибинних принципів мови.</p>
<p>Результати навчання <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i></p>	<p>Результати навчання студентів з дисципліни базуються на програмних результатах навчання, визначених освітньо-професійною програмою.</p>
<p>Компетентності² <i>(Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</i></p>	<p>ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК) <i>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі германської філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов перекладацької діяльності.</i></p> <p>ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)</p> <p><i>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною (німецькою рівень B1-B2) мовою як усно, так і письмово.</i></p> <p><i>ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним, володіти навичками критичного мислення.</i></p> <p><i>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</i></p> <p><i>ЗК 5. Здатність працювати в команді й автономно, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.</i></p>

² Формуються у термінах знань / умінь / навичок / комунікації / автономності або в описі набутих м'яких навичок.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13. Здатність до особистісного і професійного розвитку, самовдосконалення, застосування кращих практик у професійній діяльності.

ЗК 14. Здатність розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії, прогнозувати перспективи розвитку сфери професійної діяльності.

ЗК 15. Здатність розвивати в собі гнучкість і системність мислення, оперативність у вирішенні особистісних, соціальних і професійних проблем.

ЗК 16. Розуміння і дотримання міжособистісних, міжкультурних, соціальних і професійно-етичних норм спілкування з іншими людьми у соціально-побутових і виробничих умовах, здатність проявляти емпатію, толерантність і повагу до культурної різноманітності.

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного й світового літературознавства.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та

захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань: керування науковою творчою роботою студентів, здійснення наукової та фахової експертизи, консультування.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 9. Здатність ефективно спілкуватися англійською та другою іноземною мовою в загальнокультурних і професійно орієнтованих ситуаціях.

ФК 10. Здатність чітко й виразно висловлювати думку, використовувати знання законів техніки мовлення, норм терміновживання та вимог наукового стилю.

ФК 11. Здатність ефективно й компетентно брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузях лінгвістики, педагогіки й перекладознавства.

ФК 12. Здатність використовувати професійно орієнтовані знання й уміння в галузі філологічних наук для дослідження мовних і мовленнєвих об'єктів, явищ і процесів.

ФК 13. Здатність виконувати типові професійні завдання, пов'язані із забезпеченням усної та письмової комунікації й інформації шляхом перекладу різноманітних за змістом і жанром текстів державною, англійською та другою іноземною мовами.

ФК 14. Володіння сучасними методичними напрямами і методами, формами та засобами навчання, викладання, консультування, підтримки та оцінювання студентів.

ФК 15. Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні та методичні знання у практиці викладання англійської та другої іноземної мов.

ФК 16. Володіння методами та формами викладання англійської та другої іноземної у вищій школі та знаннями з організації виховної діяльності в академгрупі; розуміння основних функцій і завдань педагогіки вищої школи та специфіки діяльності педагога у закладах вищої освіти; здатність розробляти програму

навчальної дисципліни і методичні матеріали до неї.

ФК 17. Здатність до ефективного іншомовного, а також міжособистісного спілкування у навчанні та професійній діяльності.

ФК 18. Володіння принципами професійної поведінки викладача та перекладача; здатність готувати документи та матеріали до засідань кафедри, інших колегіальних органів, брати участь у різного роду нарадах.

ФК 19. Знання ролі перекладача та принципів його професійної діяльності; володіння прийомами забезпечення якості перекладу (вчитування, критичне оцінювання, редагування, зворотний переклад).

ФК 20. Знання змісту процесу письмового перекладу; здатність транслювати у письмовій формі чіткий, послідовний текст; здатність перекладати різні види текстів, зберігаючи логічну структуру та семантичне наповнення.

ФК 21. Знання стилістичних реєстрів і способів їх переносу з однієї мови до іншої.

ФК 22. Уміння точно і швидко передавати фактичну інформацію і точку зору автора мовою перекладу протягом усього завдання, перефразовуючи значення складних термінів або фраз, якщо не існує точного еквівалента у мові перекладу.

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземними мовами, що вивчаються, для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною, англійською та другою іноземною мовами.

ПРН 14. Створювати, аналізувати, перекладати й редагувати тексти різних стилів і жанрів.

ПРН 21. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення у процесі практичної діяльності, виконуючи переклади українською мовою різножанрових текстів з німецької мови та другої іноземної мови.

Види занять і їхній розподіл за годинами

Всього 90 год., у тому числі: лекції – 10 год. практичні заняття – 20 год. самостійна робота – 60 год.

<p>Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль 1.</p> <p>Тема 1. Слово як мовний знак. Значення слова та його типи. Внутрішня форма слова та її мотивованість. Дефініція слова. Функції слова. Полісемія та омонімія. Синоніми та антоніми. Гіперонімія та гіпонімія.</p> <p>Тема 2. Синтагматичні та парадигматичні зв'язки в лексико-семантичній системі. Семантичні поля.</p> <p>Тема 3. Аналіз словникового складу німецької та української мов. Шляхи збагачення лексики німецької та української мов. Запозичення з німецької мови в українській мові та особливості перекладу запозичених слів.</p> <p>Тема 4. Аналіз словникового складу німецької мови. Шляхи збагачення лексики німецької та української мов. Соціально-історичні та лінгвістичні причини запозичень. Інтернаціоналізми. Запозичення з латинської, французької, англійської та інших мов; особливості їх перекладу на німецьку та українську мови. Пуризм.</p> <p>Тема 5. Історичний аналіз словникового складу німецької та української мов. Історизми, архаїзми в німецькій та українській мовах та особливості їх перекладу.</p> <p>Змістовий модуль 2.</p> <p>Тема 6. Історичний аналіз словникового складу німецької та української мов. Неологізми. Аналіз їх виникнення та переклад.</p> <p>Тема 7. Соціальна стратифікація словникового складу німецької та української мов. Фахові мови.</p> <p>Тема 8. Соціальна стратифікація словникового складу німецької та української мов. Жаргонізми, арготизми. Молодіжний жаргон.</p> <p>Тема 9. Територіальна стратифікація німецької та української мов. Діалектизми. Особливості їх перекладу.</p> <p>Тема 10. Словотвір. Основні поняття словотвору. Афіксальна деривація.</p> <p>Змістовий модуль 3.</p> <p>Тема 11. Словотвір. Безафіксна деривація. Словоскладання.</p> <p>Тема 12. Зміна значень слів як один із шляхів розвитку та якісного збагачення словникового складу. Метафора та метонімія. Особливості їх перекладу.</p> <p>Тема 13. Усталені сполучення в німецькій та українській мовах. Переклад фразеологічних одиниць.</p> <p>Тема 14. Фразеологічні одиниці в перекладі і способи їх передачі у рамках формальної відповідності й еквівалентності.</p> <p>Тема 15. Пареміологічні одиниці німецької та української мов. Національне забарвлення мов оригіналу і перекладу, проблема відповідностей і розбіжностей між ними. Переклад пареміологічних одиниць.</p>
<p>Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)</p>	<p>Студенти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Якщо студенти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати аудиторні заняття, вони мають їх відпрацювати. Процедуру, форми та терміни відпрацювання студентами пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра германської філології і доводить до відома студентів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з</p>

дисципліни і критерії оцінювання. Студент не допускається до заліку якщо: – відсутні результати написання модульної контрольної роботи; – не виконана індивідуальна робота, що передбачена робочою програмою навчальної дисципліни. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50. Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб: Оцінка за МКР Рейтинговий бал «відмінно» 50 балів «добре» 40 балів «задовільно» 30 балів «незадовільно» 20 балів Неявка на МКР 0 балів Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР. Підсумковий контроль.

Залік. Семестровий контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі заліку за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують відмітку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал із дисципліни 59 і нижче, складають залік. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

**Критерії оцінювання результатів виконання
модульної контрольної роботи**

	Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
	90 – 100	A	відмінно	
	82 – 89	B	добре	
	75 – 81	C		
	66 – 74	D	задовільно	
	60 – 65	E		
	0 – 59	FX	незадовільно	
	<p>На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”); • кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою); • оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E). 			
Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)	<p>Передумовами вивчення навчальної дисципліни є успішне опанування курсів із вступу до мовознавства, англійської та другої іноземної мови, української літератури у світовому контексті, ділової української мови для перекладачів, історії державотворення України, історії зарубіжної літератури, філософії, вступу до перекладознавства, теорії і практики письмового перекладу з англійської мови, латинської мови.</p> <p>Студенти мають <i>знати</i>: основні теоретичні мовознавчі дисципліни, лінгвокраїнознавство, <i>теоретичні основи</i> перекладознавчих дисциплін, серед яких: вступ до перекладознавства, теорія і практика усного та письмового перекладу з першої та другої іноземної мови.</p> <p><i>Володіти навичками</i> з практики другої іноземної мови (німецької) рівня B1-B2</p> <p><i>Вміти</i>: удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний рівень; використовувати фундаментальні знання з філології в сфері професійної діяльності; володіти методологією філологічних досліджень; досягати функціонально-стилістичної адекватності перекладеного тексту, забезпечувати його смислову й комунікативну цілісність; редагувати перекладені тексти згідно з нормами мови перекладу; організувати власну професійну діяльність і самовдосконалення в галузі перекладу.</p>			
Навчально-методичне й інформаційне забезпечення	<p>Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад : Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки / [уклад. Л. П. Білозерська, Н. В. Возненко, С. В. Радецька]. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с. 2. Гінка Б.І. Лексикологія німецької мови. Лекції та 			

семінари: Навчальний посібник / 3-тє вид., переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 416 с.

3. Ділова німецька мова на зразок сучасних ЗМІ : Навчальний посібник / [уклад. М. М. Гавриш, А. В. Капуш та ін.] – Київ : КНЕУ, 2008. 234 с.
4. Ділова німецька мова : практикум для студентів економічних спеціальностей / [уклад. М.М. Гавриш, О.О. Гавриш, А.В. Капуш та ін.]. Київ : КНЕУ, 2014. 214 с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу : підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
6. Левицький В.В. Лексикологія німецької мови: посібник. Вінниця : Нова книга, 2014. 392 с.
7. Паславська А. Практикум з лексикології німецької мови.
8. Kühn I. Lexikologie. Eine Einführung. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1994. 178 S.
9. Oguy O. D. Lexikologie der deutschen Sprache. Winnyts'a : Nowa knyha, 2003. 416 S.
10. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen : Max Niemeyer Verlag 1996. 306 S.

11. Довідкові ресурси:

1. Короткий українсько-російсько-англо-німецький словник з економіки та менеджменту. Київ : "Спалах" ЛТД, 1996. 312 с.
2. Кочерган М. П. Словник російсько-українських міжмовних омонімів («фальшиві друзі перекладача»). Київ : Академія, 1997. 400 с.
3. Німецько-український словник економічних термінів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. 160 с.
4. Новий великий німецько-український економічний словник / М. В. Сивак; Національний банк України. Київ : УБС НБУ, 2008. 1515 с.
5. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: www.sum.in.ua
6. Українські словники та довідники. URL: www.slovopedia.org.ua
7. Agricola E. Wörter und Wendungen. Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch. Leipzig, Bibliographisches Institut, 1977. 818 S.
8. Havris' W, Proroczenko O. Deutsch-Ukrainisches Phraseologisches Wörterbuch. Kiew : Radjanska Schkola, 1985. 382 S.
9. Gabler Wirtschaftslexikon [online]: <https://wirtschaftslexikon.gabler.de/>
10. Eurostat: Glossar Wirtschaft und Finanzen [online]: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Category:Economy_and_finance_glossary/de&oldid=9712DUDEN
11. Fremdwörterbuch. Mannheim : Duden-Verlag, 2005. 1104 S.
12. DUDEN 8: Sinn- und Sachverwandte Wörter. Mannheim : Duden-Verlag, 1985.

	13. DUDEN 10: Bedeutungswörterbuch. Wortbildung und Wortschatz. Mannheim : Duden-Verlag, 2002. 1104 S. 14. DUDEN 11: Redewendungen. Mannheim : Duden-Verlag, 2002. 960 S.

Затверджено на засіданні кафедри германської філології, протокол № 12 від «29» квітня 2025 р.

Завідувач кафедри

д.ф.н., проф. Шутова М.О

Перезатверджено на засіданні кафедри № 13 від «30» квітня 2026 р.

Завідувач кафедри

д.ф.н., проф. Шутова М.О.

Примітка: форма силабусу може змінюватися / коригуватися залежно від потреб опису конкретної дисципліни (наприклад, можна вставляти табличний матеріал для опису окремих позицій).